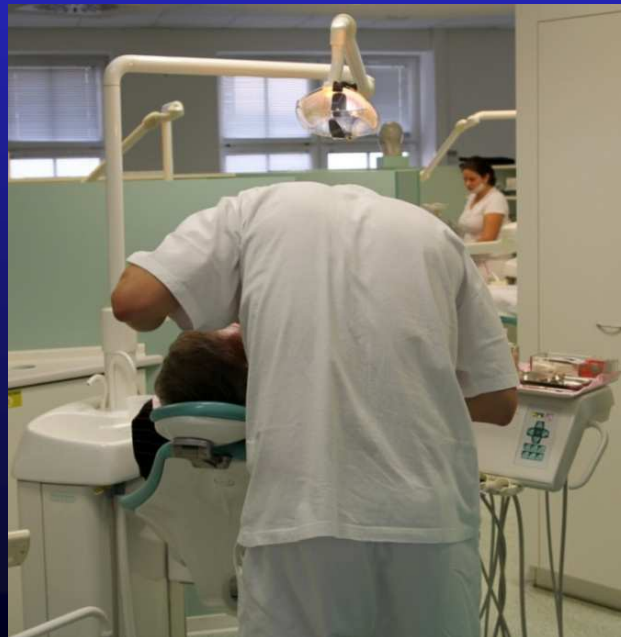

Ergonomické aspekty a výskyt muskuloskeletálních onemocnění zubních lékařů v ČR.

**Zdeňka Šustová, Lenka Hodačová
Stomatologická klinika LF UK a FN
a Ústav sociálního lékařství LF UK
v Hradci Králové**

Zubní lékař, MDDr. - profesně úspěšný

- způsobilý k výkonu povolání, odborné, komunikační kompetence
 - zdravotně způsobilý, potvrzení registrujícího lékaře
 - bezúhonný, výpis z rejstříku trestů
- zatížení : infekce, alergie, zrak, sluch, vibrace,
pohybový aparát, stres

Cíl ergonomie

- Zachování zdraví lidí, zvýšení efektivity práce, omezení stresu, docílení relaxace

Dosažení cíle

- Úprava či změna pracovního prostředí
- Nácvik či změna pracovních návyků
- Výběr vhodných instrumentů
- Optimální systém práce s výhodným složením produkce a kombinací elementů

Dosažení cíle v zubním lékařství

Oblasti zájmu:

- Pracovní postoj (postura) lékaře a asistence
- Poloha pacienta
- Vzájemná pozice pacienta a ošetřujících
- Rozmístění a dostupnost nástrojů
- Požadavky na profesní přístroje a pracovní nástroje
- Požadavky na pracovní prostředí
- Požadavky hygienické
- Management praxe

Zubní lékařství

- Aplikace všech základních oblastí ergonomie
(fyzická, kognitivní, organizační)

- Speciální oblast:

Myoskeletální ergonomie – prevence onemocnění pohybového aparátu především páteře a horních končetin

Musculoskeletal disorders - MSDs

Work-related musculoskeletal disorders - WRMSDs

Cumulative Trauma Disorders - CTD

Repetitive Strain Injury - RSI

Overuse Syndrom - OUS

MSDs v zubním lékařství

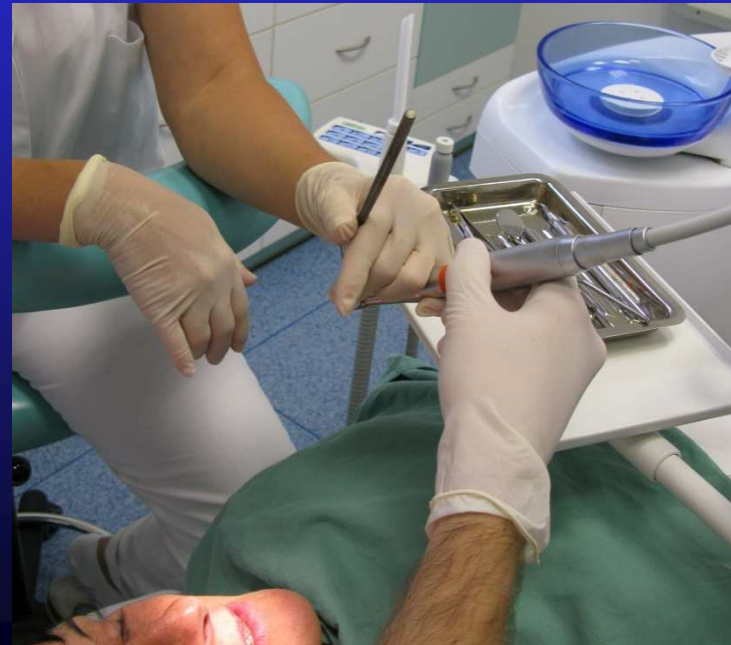
- Onemocnění krku a ramen (myofasciální syndrom, krční spondylolýza, myalgie m. trapezius,)
- Onemocnění zad (chronická bolest v oblasti bederní a hrudní páteře)
- Onemocnění rukou a zápěstí (syndrom karpálního tunelu)

Vznik MSDs

- Tělo člověka je uzpůsobeno k pohybu
- Vývoj technologií vede k nedostatku pohybu
- Zubní lékařství – změna pozice lékaře stoj/sed
změna způsobu práce
(asistence, čtyřruční práce)
moderní vybavení
(umístění v dosahu)

Rizikové faktory MSDs u zubních lékařů

- Dlouhodobá, statická poloha
- Opakované, jednostranné zatížení
- Obtížná dostupnost pracovního pole
- Koncentrace na malý, omezený pracovní prostor
- Přizpůsobení se pozici pacienta
- Malé instrumentarium, použití síly
- Nepřirozené pozice zápěstí a prstů
- Nerovnoměrné osvětlení
- Vibrace
- Stres

Cíl práce

- Zjistit prevalenci MSDs zubních lékařů v ČR
- Analyzovat faktory ovlivňující výskyt MSDs
- Porovnat situace před a po roce 1989
- Rozšířit a doplnit náplň výuky ergonomie pro studenty magisterského studijního programu
Zubní lékařství

Metodika

- **Dotazníkové šetření**
- **800 dotazníků**
- **Listopad 2010 – září 2011**
- **Odborné vzdělávací akce na území ČR**
- **Dobrovolné šetření**
- **Anonymní šetření**

Metodika

- **Dotazník:** 1. **Obecné informace o respondentovi**
2. **Charakteristika pracovního prostředí a návyků**
3. **Zdravotní obtíže spojené s pohybovým aparátem**
- **Zdravotní obtíže:** Bolesti hlavy, krční, hrudní, bederní páteře, ramen, lokte, brnění prstů, karpální tunel, kyčle, kolena, varixy dolních končetin, intenzita 1-4
- **Zdravotní stav:** Velmi dobrý, dobrý, uspokojivý, špatný, velmi špatný

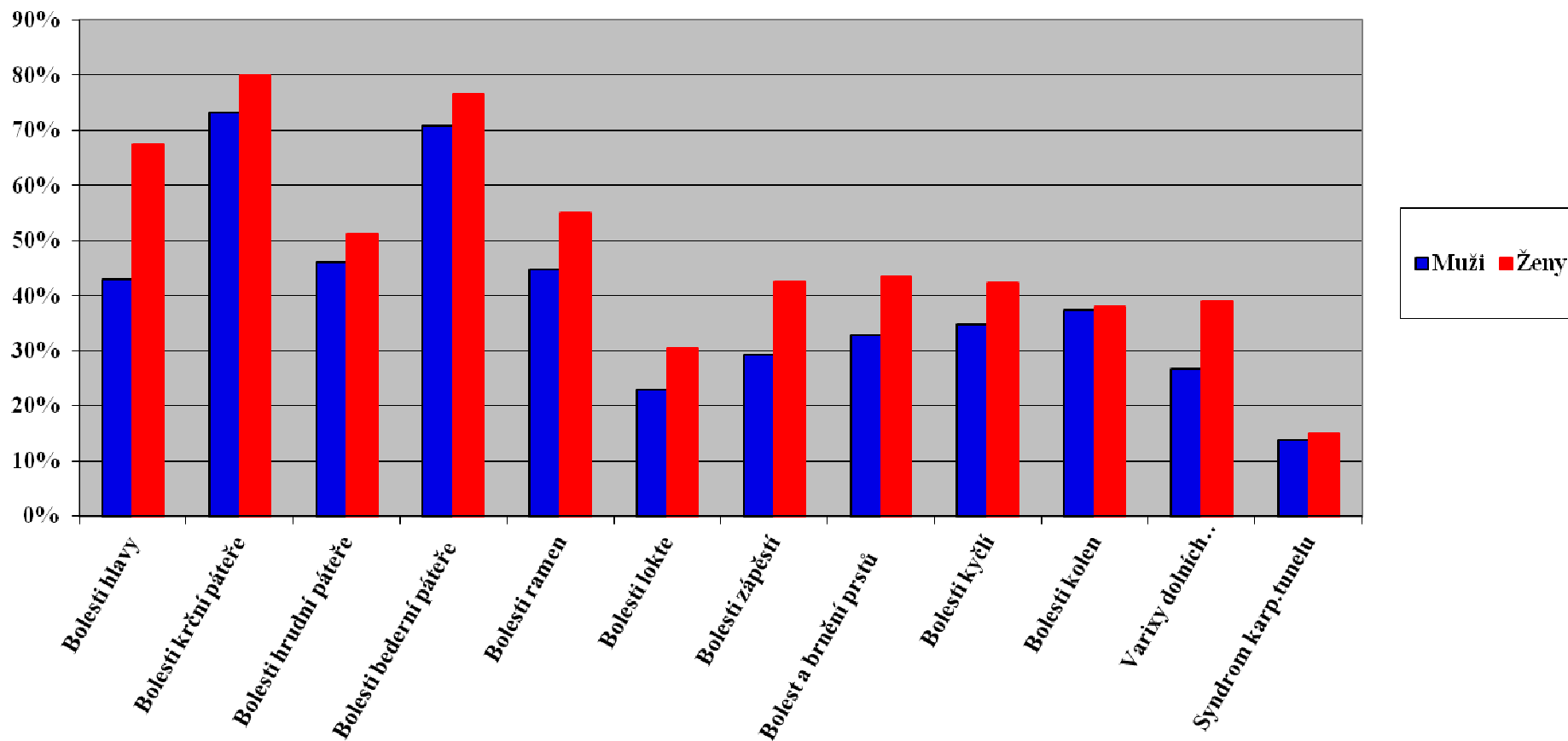
Výsledky

- Zpracováno 581 dotazníků (návratnost 72,6 %)
- 28,1% mužů , 71,9 % žen
- Průměrný věk 46,5 let
- Praktičtí zubní lékaři 93,1 %, 6,9 % specialisté
- Průměrná délka praxe 21,5 let
- Průměrná výška mužů 180,4 cm, žen 167,7 cm
- Průměrná hmotnost mužů 85,6 kg , žen 66,2 kg
- Průměrné hodnota BMI mužů 26,3, žen 23,6

Výsledky:

Celkem 96,9 % respondentů uvedlo v posledním roce zdravotní obtíže bez ohledu na jejich intenzitu, 3,1 % respondentů byla bez obtíží

Porovnání výskytu jednotlivých druhů obtíží podle pohlaví bez ohledu na jejich intenzitu

Výsledky

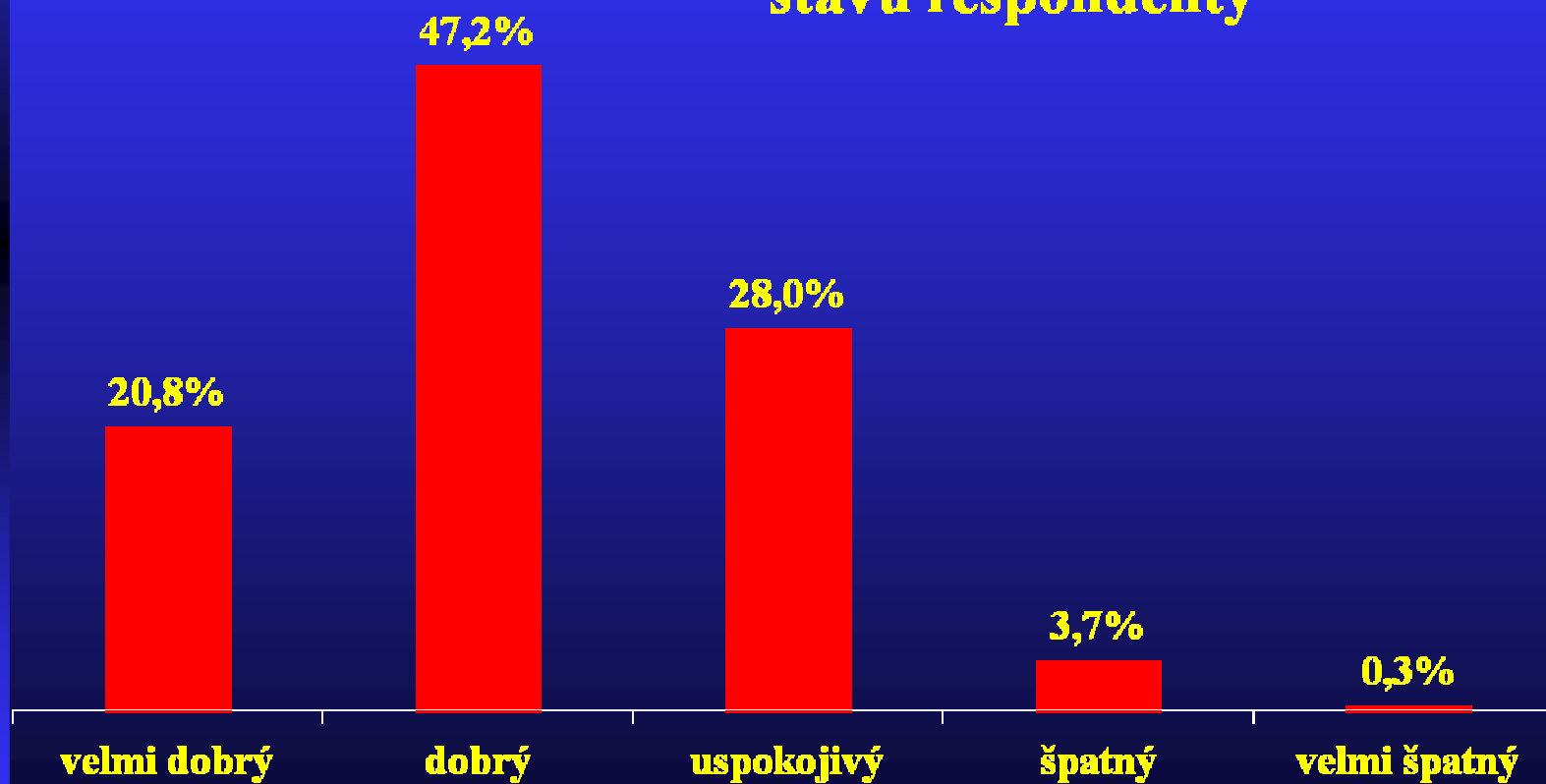
- 30,6 % lékařů s obtížemi malé intenzity
- 66,3 % lékařů uvedlo v posledním roce obtíže střední nebo velké intenzity
- 58,4 % mužů a 69,3 % žen mělo v posledním roce obtíže střední nebo velké intenzity
- Podrobná analýza souboru

Výsledky

- Celkem 22,6 % zubních lékařů snížilo v posledním roce pro obtíže typu MSDs svoji pracovní zátěž, 5,8 % lékařů bylo operováno
- Významně vyšší výskyt MSDs u lékařů s úrazem , onemocněním pohybového aparátu v minulosti
- Významně vyšší výskyt MSDs u provozovatelů praxí
- Celkem 77,8 % dotázaných zubních lékařů považuje svoji práci za psychicky náročnou
- Tito lékaři uváděli významně častěji bolesti hlavy
- Dřívější informace o ergonomii získalo 88,8 % dotázaných lékařů

Výsledky

Vlastní hodnocení současného zdravotního stavu respondenty

Závěr

- Česká republika patří k zemím s vyšším procentem výskytu MSDs u zubních lékařů
- Nejčastěji byly uváděny u mužů i žen obtíže s krční páteří, následované obtížemi s bederní páteří
- Statisticky významně byla prevalence obtíží vyšší u žen
- Povolání je vnímáno jako psychicky náročné
- Posílení teoretické výuky a praktické aplikace ergonomických zásad práce ve zvýšené míře již v „preklinické“ části MSP Zubní lékařství s důslednou kontrolou během celého studia

- **Děkuji za pozornost**

